

Yeni Parti Programında Yolsuzluk, Yargı ve Yönetim Konuları

Yazar: Mehmet Gün / 28 Temmuz 2026, Salı / Oda: Siyaset

Yeni Parti'nin yenilik getirmesi için daha iyi düşünülmüş, geliştirilmiş çözümler üretmesi, ancak en başta yolsuzluğa sıfır müsamaha hedefiyle etkin bir sistem kurması, adalet sistemini çağdaşları seviyesine çıkaracak köklü ve komple çözümler geliştirmesi gerekiyor. (Foto:X-@yenipartiyiz)

AK Parti iktidarına son verme iddiasındaki Cumhuriyet Halk Partisi'ndeki (CHP) sosyal demokratlar bölündü, ayrılanlar, Yeni Parti'yi kurdular. 24 Temmuz Cuma günü Özgür Özel ve arkadaşları Yeni Parti'nin kuruluşunu ve programını duyurdular.

Daha önce de Milliyetçi Hareket Partisi'ndeki (MHP) milliyetçiler bölünmüş, ayrılanlar İYİ Partiyi kurmuştu.

Partileri teminatsız hakimlerin kararları bölüyor

Hâkim güvencesi yetersiz ilk derece ve istinaf hâkimlerinin ihtiyati tedbir kararları, sonuçta, siyasi partileri bölerek zayıflatıyor. Gerçekten de MHP, tüzük değişikliği hakkındaki davalar sonucunda bölünmüştü. CHP ise delege iradelerinin yolsuzlukla, menfaatle sakatlandığı iddia edilen butlan davasında, istinaf aşamasında ihtiyati tedbir kararı ile CHP Genel Başkanlığı'nın Kemal Kılıçdaroğlu'na geri verilmesi sebebiyle bölünüyor.

CHP'nin sadece genel merkez yönetiminde ve parti tüzel kişiliği olarak değil, hakim olduğu yerel yönetimlerde bir kısmının iktidar partisine iltisak etmesi, bir kısmının da bağımsızlığı seçmesinde olduğu gibi, tabanda da bölünmesinde "Ekrem İmamoğlu Suç Örgütü" yaftalı CHP'li belediyelere yönelik yolsuzluk soruşturmalarının etkisi yadsınamaz.

Bu kararları veren ilk derece ve istinaf hâkimlerinin terfi ve tayininde Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) yetkili. Kararlarının yargısal denetimi olmayan HSK'nın bu yetkileri, hakimlerin bağımsız ve tarafsız karar verme yeteneğini zayıflatıyor.

Yargıda iktidarın nüfuzu

HSK üyelerinin çoğunluğunu ve doğal başkanı Adalet Bakanı'nı iktidar atıyor. Bu nedenle kamuoyunun genel kanaati, haklı olarak, MHP'yi ve CHP'yi bölen kararlarda AK Parti'nin etkili olduğu yönünde.

Nitekim MHP'nin bölünmesi AK Parti'nin seçeneklerini artırırken, Bahçeli'nin koalisyona daha sıkı bağlanmasını sağladı.

CHP'nin bölünmesi ise AK Parti'ye yeni bir koalisyon ortağı adayı sağlamanın ötesinde, uzunca bir zamandan beri gündemde olan yeni anayasa çalışmalarına 40 civarında milletvekili desteği edinme imkânı getiriyor.

Yolsuzlukla etkin mücadele nasıl sağlanacak?

Kesin olarak ispatı mümkün olmasa da, bölünmeye yol açan kararların alınmasında en önemli sebep yolsuzluk ve delegelerin iradelerinin rüşvetle sakatlanmış olduğu iddiaları.

Bu iddialar sebebiyle verilen kararlar sonucunda ayrılmış olmaları karşısında Yeni Parti'nin en önemli vaadinin yolsuzluğa sıfır müsamaha hedefi ile yolsuzlukla toptan milli mücadele başlatmak olması gerekir. Ancak programda siyasi etik yasası çıkarılacağı söylenmekte, “Yolsuzlukla mücadele” başlığı altında Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu’nun (GRECO)’nın önerilerinden bahsedilmektedir. Programda bu vaatleri hayata geçirmeye yetkin ve yeterli bir yolsuzlukla etkin ve sistemli mücadele mekanizması tarif edilmemektedir. Sanki AK Parti iktidarındaki şikayetler giderilirse yolsuzluk önlenir imiş gibi bir izlenim verilmektedir. Böyle bir sistem kurmak Yeni Parti’nin pür-î pak temiz ve yolsuzluktan ari olduğunu kanıtlamak için de zorunludur.

Yolsuzlukla etkin mücadele için Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ile Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu’nun (GRECO) eleştirilerini gideren, kapsamlı ve etkin bir yolsuzlukla mücadele sistemi geliştirmek şarttır. Bunu yapmadan, Yeni Parti’yi kuranların CHP tabanı da dahil toplumda gördükleri sempatiyi oya çevirmesini mümkün görmüyorum. Çünkü kamuoyu, yolsuzluğa batmış gördüğü siyasi aktörlerin sözde siyasi “bel altı” mücadelesine mesafeli. Halk, siyasi ortamın yolsuzluk bahanesiyle yargı vasıtasıyla tanzimini yanlış görse de aktörlerden birini diğerine tercih etmeme noktasında duruyor.

Siyasi parti yargılamaları aynı mı kalacak?

Programda ilk derece ve istinaf mahkemelerinin siyasi partilerle ilgili davaları görmeye ve demokrasiye aykırı ve sonuçta bölünmelere yol açacak devam etmesine karşı bir tedbir öngörülmemiş. Böyle kararların mağduru olanların kurduğu Yeni Parti’nin bu konuda bir öneri getirmemesi düşündürücüdür. Yeni Parti’nin en anayasal düzeni yakından ilgilendiren siyasi partilerle ilgili davaların ilk derece ve istinaf mahkemelerinde değil doğrudan Yargıtay’da ya da Anayasa Mahkemesinde görüleceğine dair öneriler içermesi gerekirdi.

Yeterli teminatı olmayan hakimlerin kararları siyasi partileri geri dönülemez olarak bölüyor; bu da Yargıtay’daki temyizi etkisiz ve anlamsız bir süreç haline getiriyor. Bu durumu kökten çözmek için Siyasi parti davalarının kıdemli ve tam teminatlı hakimlerin görev yaptığı Yargıtay’da ya da Anayasa Mahkemesinde görülmesini önermek için fazla düşünmeye de gerek yoktur.

Demokrasi ve Siyasi Partiler başlığı altındaki vaatleri gerçekleştirmek için ne yapılacağı söylenmemiştir. Parti içi demokrasiyi geliştirmek için delegelik sisteminin kaldırmak, genel merkez ve lider yetkilerini sınırlandırmak zorunlu olmasına rağmen bu konularda hiçbir ifade yer almamaktadır.

Yargı bildik söylemlerden fazlasını gerektiriyor

Yargıda iktidarların nüfuz kurmasına imkân veren HSK düzenlemeleri oldukça sorunlu. Bu da kararlarının tartışmalı olmasına, tartışmaların ise taraflı olmak gibi en alt düzeylere kadar inmesine neden oluyor. Öte yandan, nüfuz altında olsun veya olmasınlar, hakimlerin açıkça hatalı ve keyfi kararlar almalarını etkin olarak önleyen bir sistem yok. Hakimlerin şahsi sorumluluğu bile HSK’nın soruşturma kararı vermesine bağlı; aleyhlerinde açılacak tazminat davalarının hazineye yöneltilmesi gerekiyor. Yani, hakimlerin hesapverirliği çok sınırlı ve HSK’nın karar vermesine bağlı, bu da onları iktidarın nüfuzu altına daha çok itiyor.

Diğer yandan CHP’li belediyelere odaklanan soruşturmaları yürüten savcılıkların, örgütlü suç soruşturması açarak başka şehirlerde baskın ve gözaltı yapmak gibi kararlarını denetleyen bir mekanizma da yok. Bu durum, yargı vasıtasıyla yolsuzluk soruşturmaları vesilesiyle siyasetin dizayn edilmesine imkân veriyor. Bunun mağduru Özgür Özel ve Yeni Parti’nin, iktidarın hâkimler üzerinde nüfuz kurmasını önleyecek ciddi ve kapsamlı yapısal reform önerisi getirmesi şart.

Yeni partini programında bu temel konuları çözecek, çözüm önerileri, hedefler veya vaatler yer almıyor.

Yargı tam bağımsız ve hesapverir yapılmalı

Yeni Parti’nin programında Adalet Bakanı’nı HSK’den çıkarılacağı söyleniyor. Oysa Adalet bakanı HSK başkanı olmasa bile bürokrasisi ve yetkileri ile HSK üzerinde, adliyelerin idaresi ve adalet komisyonu yetkileri ile cumhuriyet savcılıkları ile ilişkileri yoluyla adliye seviyesinde hakimler üzerinde fiili nüfuz kurabiliyor. Yargıyı tam bağımsız yapmak için köklü bir çözüm paketi gerekiyor. Yeni Parti’nin bu konuda sivil toplumun da katılımı ile kapsamlı bir çözüm geliştireceğini önermesi, Adalet Bakanı’nı HSK’dan çıkarma gibi arızı öneri getirmesinden daha etkili olurdu.

Adalet Bakanı’nın HSK’dan çıkarılması ile yetinilemez, buna ilaveten HSK’nın tüm paydaşları kapsayan, siyasetin de çoğunluk değil ama sorunları gündeme getirme ve çözüm arama imkânı veren oranda katılımının öngörüldüğü, fakat hiçbir kimsenin nüfuz kuramayacağı bir kuruma dönüştürülmesi, Adalet Bakanlığı’nın yetkilerinin de aktarılacağı, kaliteli yargı hizmeti üretimine odaklanan bir “Adalet Yüksek Kurumu (AYK)” kurulması gerekir.

Yine bu komple çözümün bir parçası ve ona bağlı olarak, AYK’nin idari kararlarını denetleyecek, ayrıca hâkimlerin keyfi davranmasını önleyecek denetim yetkilerine sahip uzman bir Adalet Yüksek Mahkemesi de (AdYM) kurularak, hâkimler de dahil bütün kamu görevlilerinin suçlarında, amirleri veya kurumlarının yargıya soruşturma izni vermesi şartı kaldırılmalıdır.

Yönetimde istikrar tecrübeleri göz ardı edilemez

Yeni Parti programında cumhurbaşkanını sembolik yetkili olacağı parlamenter sistem vaat ediliyor. 6'lı Masa'nın yetersiz "Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem" önerisinden de geri olduğu izlenimi veren bu vaat, Türkiye'nin "yönetimde istikrar ve temsilde adalet" dengesini sağlamaktan uzak. Türkiye'nin tecrübeleri bu dengeyi kurmanın ne kadar zor olduğunu gösteriyor. Gelineen noktada parlamento hükümeti yerine halkın doğrudan seçtiği yürütme sistemi yürürlükte. Bunu tamamen silip atmak değil, bundan öğrenmek ve sorunlarını gidermek daha doğru ve gerçekçi olacaktır.

Yönetimde ise eski kusurlu parlamenter sisteme dönmek yerine Cumhurbaşkanı'nın yetkilerinin Meclis ile bölüştürüleceği bir yürütme yasama dengesi tasarlanmalı. Temel konularda muhalefeti de kapsayan ve yüksek nisapla karar alan politika kurulları oluşturulabilir. Bakanları atama ve düşürme, Meclis'te güvenoyuna tâbî tutulabilir. Önemli atamalarda ilgili bakanla birlikte müşterek imza zorunluluğu getirilebilir.

Yeni Parti'nin yenilik getirmesi için bildik konulara bildik şekilde değil, daha iyi düşünülmüş, geliştirilmiş çözümler üretmesi, ancak en başta yolsuzluğa sıfır müsamaha hedefiyle etkin bir sistem kurması, adalet sistemini çağdaşları seviyesine çıkaracak köklü ve komple çözümler geliştirmesi gerekiyor.